

L'ésser humà és un animal audiovisual

Butlletí 37

31 de desembre de 2009

ISSN 1988-544X Centre d'Estudis Jordi Pujol

<http://www.edu21.cat/ca/continguts/454>

En l'univers de la comunicació s'ha pogut constatar que en l'expressió escrita la significació prové només dels signes lingüístics, en canvi en l'expressió verbal oral són molt més importants els signes no lingüístics com la presència física, el to, la gestualitat, els moviments del cos, etc. Seguint això, arribem a la conclusió que els codis no lingüístics tenen un valor fonamental per a la comunicació, d'aquí el seu alt valor educatiu.

Si tapem la cara d'una persona no podrem veure la seva expressió facial i, com a conseqüència i en gran mesura, no descobrirem les seves emocions. Per això, en una gran part de situacions utilitzem el llenguatge corporal per enriquir tot allò que estem expressant amb el llenguatge oral. Tanmateix, aquest ús del cos al servei de la comunicació, tot i ser universal, no té un format homogeni entre les diverses cultures car no totes usen els mateixos codis expressius.

L'home ha desenvolupat al llarg de l'evolució un major grau i intensitat en els sentits de la vista i de la oïda per tal de poder sobreviure i adaptar-se a l'entorn. Per tant, podríem dir que mercès a aquest desenvolupament l'ésser humà és, bàsicament, un animal audiovisual.

Pel canal visual ens arriben una infinitat de gests, expressions corporals i emocionals molt diverses que conformen la nostra pròpia capacitat comunicativa i que reforcen o supleixen les mancances del llenguatge verbal. També hi ha d'altres estratègies visuals que posem en funcionament quan necessitem comunicar-nos: els símbols, els dibuixos, les imatges, el llenguatge de signes, la mímica i, fins i tot, els *emoticons* incorporats recentment gràcies a Internet. També hi ha un seguit de codis no lingüístics que ens arriben pel canal auditiu: l'entonació, els sons, les onomatopeies, la música, etc.

Totes aquestes estratègies són processades pel nostre cervell i durant aquesta

activitat cerebral s'introdueixen les diferències de caire cultural en l'enteniment i la interpretació diversa d'un mateix signe. Així mateix, la predisposició és també un element fonamental en els processos comunicatius. Per tot això el fet de comunicar-nos comporta necessàriament un procés actiu i obert.

Si escrutem críticament la suposada objectivitat periodística i audiovisual actual – també la docent– arribarem a advocar fàcilment per a un major ús de l'empatia i de la metacomunicació. Resulta molt positiu disposar d'una llengua en comú per a poder interaccionar però, a més, també esdevé prioritari un bon coneixement de les altres cultures i de noves competències lingüístiques, com saber interpretar els gestos i altres signes no verbals de l'interlocutor i, fins i tot, dominar els processos de metacomunicació. I, com a conseqüència, no hem de pressuposar que l'interlocutor –per exemple: l'educand– entendrà de manera explícita el que es diu i de forma implícita el que no es diu, donat que sabem que res es pot considerar, de forma absoluta, com a evident.

Joan Davía Matas